

Pieejams Gaujas Nacionālā parka dabas aizsardzības plāna 3. Uzraudzības grupas sanāksmes protokols

Sanāksmes norises laiks: 2022. gada 5. aprīlī, plkst. 10.00

Sanāksmes norises vieta: attālināti ZOOM tiešsaistes saziņas platforma

Sanāksmi vada: SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” komunikāciju eksperte Maija Ušča

Sanāksmi protokolē: SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” vides speciāliste Margita Deičmane (konspektīvs protokols sastādīts pēc sanāksmes ieraksta).

Sanāksmes dalībnieku saraksts: pieejams uz pieprasījumu.

Sanāksmi atklāj Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk tekstā – DAP) Dabas departamenta direktore **Gitai Strode**, kas atgādina sanāksmes dalībniekiem sanāksmes mērķi, un īsumā informē par izmaiņām Ministru kabineta noteikumos “Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību”. Uzraudzības grupa turpmāk tiks saukta “konsultatīvā grupa”.

Maija Ušča iepazīstina ar plānoto sanāksmes darba kārtību un jautājumu uzdošanas kārtību. Jautājumus būs iespējams uzdot pēc katra eksperta prezentācijas, virtuāli “paceļot roku” vai arī Zoom tērzētavā. M. Ušča informē, ka sanāksme tiks protokolēta un protokols tiks izsūtīts visiem dalībniekiem. Arī pēc sanāksmes e-pastā būs iespēja uzdot jautājumus.

Dabas aizsardzības plāna (turpmāk tekstā – plāns) izstrādes vadītāja **Lūcija Kursīte** iepazīstina ar plāna izstrādes progresu, turpmāk plānotajiem soļiem. Otrā uzraudzības grupas (turpmāk tekstā – UG) sanāksme notika 2021. gada 30. septembrī. 2021. gadā turpinājās Gaujas Nacionālā parka (turpmāk tekstā – GNP) lauka apsekojumi, tikšanās ar apsaimniekotājiem – fiziskām un juridiskām personām, lai apspriestu plānotās darbības GNP. Ir notikušas divas plāna izstrādes ekspertu sanāksmes, lai diskutētu par zonējumu un apsaimniekošanas pasākumiem. Notikušas vairākas sanāksmes ar DAP. 2022. gadā tika organizētas divas darba grupas par mežu apsaimniekošanas normatīvā regulējuma pilnveidošanu GNP individuālajos izmantošanas un apsaimniekošanas noteikumos (turpmāk tekstā – IAIM). Notikusi sanāksme ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra pārstāvjiem par lauksaimniecības datiem.

Uzraudzības grupas locekļiem tika sagatavota un izsūtīta jauna GNP dabas aizsardzības plāna redakcija. Tajā ir papildinātas 1. un 2. (ar teritorijas aprakstu un novērtējumu saistītās) nodaļas, kuras vēl tiks papildinātas ar lauksaimniecības aprakstu un ekosistēmu pakalpojumu aprakstu. Būtiski papildināta 3. nodaļa par GNP ilgtermiņa mērķiem un apsaimniekošanas pasākumiem, ir izstrādāts zonējuma priekšlikums, kā arī IAIN uzmetums. Ir papildināta 4. nodaļa ar priekšlikumiem nepieciešamajiem grozījumiem pašvaldības teritorijas plānojumā. Ir pabeigta sociāli ekonomiskā aptauja.

L. Kursīte iepazīstina ar plāna izstrādes laika grafiku. 4. UG sanāksme tiek plānota 2022. gada jūlija sākumā, kad būs sagatavota plāna redakcija, kas tiks virzīta uz sabiedrisko apspriešanu. Sabiedriskā apspriešana plānota 2022. gada augustā un 5. UG sanāksme aptuveni 2022. gada novembrī. 2023. gada janvārī plānam jābūt gatavam iesniegšanai Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā.

Jautājumi un komentāri neseko.

Andris Klepers (tūrisma eksperts) informē par veikto iedzīvotāju soc-ekonomisko aptauju. Kopš 2021. gada vasaras līdz 2023. gada februārim tika veikta aptauja, kurā piedalījās 284 GNP iedzīvotāji un 834 apmeklētāji, kas ir vairāk, nekā bija plānots darba uzdevumā. No apmeklētājiem 76 % bija atpūtnieki, bet 24 % tūristi. Aptaujā tika apkopots iedzīvotāju viedoklis par priekšrocībām dzīvei GNP. Kā galvenā priekšrocība minēts ainaviskums (mežiem klātā Gaujas senlejas ainava), daba, tūrisma un rekreācijas

iespējas. Izvēloties doties uz GNP, apmeklētāji galvenokārt pozitīvi novērtē pievilcīgas ainavas, atbildīgu pakalpojuma sniedzēju attieksmi, neskartu savvaļas dabu. Pozitīvi tiek vērtēts tas, ka ir maz cilvēku, taču GNP apmeklētāju skaits ir salīdzinoši liels. Tika izvērtēts iedzīvotāju viedoklis par to, vai īpašuma atrašanās GNP paaugstina tā vērtību, paaugstina iedzīvotāju pašapziņu, vai dzīvojot GNP var sasniegt augstu dzīves kvalitāti, ir iespējas parūpēties par veselīgu dzīvesveidu. A. Klepers atzīmē, ka daļa atbilžu saistīta nevis ar GNP, bet situāciju valstī kopumā. Tika apkopots arī iedzīvotāju viedoklis par to, vai tūrisma aktivitātes ir traucējošas, vai dabas aizsardzībai GNP ir pietiekams atbalsts. Apkopots iedzīvotāju viedoklis par saimnieciskās darbības veikšanas iespējām (piektā daļa respondentu veic saimniecisko darbību), saimnieciskās darbības ietekmi uz dabas vērtībām. Liela daļa iedzīvotāju piekrīt, ka būtu ierobežojama sintētisko augu aizsardzības līdzekļu lietošana lauksaimniecībā GNP, bet meža kaitēkļi GNP jāiznīcina ar visiem iespējamajiem līdzekļiem. 27% respondentu pieļauj iespēju veikt zinātniski pamatotu un stingri kontrolētu meža dedzināšanu kā apsaimniekošanas metodi atsevišķās GNP vietās. 41% respondentu pieļauj iespēju veidot mikroliegumus aizsargājamām sugām. Atšķiras viedokļi par to, vai medībām GNP jānotiek kā līdz šim. Puse no iedzīvotājiem ir gatavi pirkt GNP ražotu produkciju par augstāku cenu, ja ražošana sadārdzinātos, lai novērstu vides piesārņojumu. Iedzīvotāji aptaujāti par to, kurš ir atbildīgs par GNP dabas, kultūras un ainavisko vērtību saglabāšanu. 34% respondentu paši iesaistījušies brīvprātīgā darbā GNP dabas, kultūras un ainavisko vērtību saglabāšanā. 68% no tiem veikuši atkritumu vākšanu. 44% aptaujāto ir gatavi ziedot līdzekļus dabas aizsardzībai. Absolūtais vairākums atbild, ka atpūta GNP paaugstina fizisko un garīgo labsajūtu. Ļoti dažāds viedoklis ir par tūrisma taku kopšanu – daļa atbalsta kopšanu, daļa vēlas atstāt takas pirmatnīgiem procesiem. Nedaudz vairāk kā puse uzskata, ka infrastruktūras uzlabošanai varētu ieviest maksu par taku izmantošanu. Tiek apsvērtas dažādas maksājumu iespējas. Aptaujas rezultāti tiks ņemti vērā, plānojot apsaimniekošanas pasākumus. Tika identificēti tūrisma “karstie punkti”, kur jāveic pasākumi antropogēnās slodzes mazināšanai – vietas tuvāk autostāvvietā, populārākas, vairāk apmeklētas vietas. A. Klepers pabeidz prezentāciju un aicina uzdot jautājumus.

Mārtiņš Trons komentē, ka Latvijā lauksaimniecībā ir nodarbināti aptuveni 5% iedzīvotāju. Līdz ar to nevar gaidīt, ka liels procents respondentu nepiekrīt ierobežojumiem lauksaimnieciskajā darbībā. Jautājums skar nelielu respondentu daļu, un pastāv bažas, ka lauksaimnieku viedoklis nav pietiekami atspoguļots.

A. Klepers atbild, ka aptauja ir arī iedzīvotāju viedoklis un atspoguļo viedokli par tradicionālajiem nodarbinātības veidiem. Lauksaimniecības nozari pārstāv arī UG dalībnieki. Ir vieta diskusijai, bet ir arī nozīme vietējo kopienu noskaņojumam, kurš ir jāņem vērā.

A. Klepers arī atbild uz tērzētavā ierakstīto **Ulda Biķa** komentāru: Par mežsaimniecību ir tāpat kā par lauksaimniecību. Piekrītu Mārtiņam Tronim, ka arī mežsaimniecība ir viena no nozarēm, kurām ir liela ietekme uz zemes lietojuma veidu, tāpēc tā ir vairāk pārstāvēta. Arī šeit ir uzturama diskusija.

Jānis Krieviņš komentē, ka veidojot aptaujas, vajadzētu objektīvi pieiet jautājumu veidošanai. Kādēļ netika jautāts viedoklis par nezālēm aizaugušiem tīrumiem? Vai cilvēki vēlētos tādiem dzīvot blakus? Taču par rapšiem tiek jautāts. Nevienam negrib redzēt pielūžņotus mežus, bet tādas bildes aptaujā nebija. Tendencioza aptauja.

A. Klepers nepiekrīt J. Krieviņam. Nevajag apgalvot, ka neviens nepiekrīt. Aptauja bija izvēle starp vairākiem scenārijiem. Bilde ir pietiekami raksturīga, lai saprastu, kurā virzienā cilvēki domā. Nav stāsts par konkrētiem meža vai lauksaimniecības veidiem, bet lielām kategorijām. Pirms 100 gadiem GNP bija atklātākas ainavas. Jautājums, vai šodienas cilvēki ar savu skatījumu izvēlas ainavu nākotnē redzēt daudz atklātāku. Pirmā prioritāte bija mežaina ieleja.

Uldis Biķis pauž viedokli, ka ir dažāda attieksme pret GNP apsaimniekotājiem, ko pauž arī noteikumi. Siguldas pilsēta var iztīrīt gravas no kritušiem kokiem, lai uzlabotu ainavu, bet citi nedrīkst, jo noteikumi

neatļauj. Nav viennozīmīga skatījuma. Jautājumus varēja uzdot savādāk. Varbūt pat ir pienākums vēl šajā gadā veikt atsevišķu aptauju, ko domā tie, kam pieder meži un lauki.

L. Kursīte atbild, ka aptaujas pamatjautājumi bija doti projekta tehniskajā specifikācijā, aptauja tika veidota atbilstoši tai.

U. Biķis uzskata, tad vēl jo vairāk nepieciešama otrreizējā aptauja ar precīzāk izstrādātiem jautājumiem, kas raksturo plašāku skatījumu.

A. Klepers nepiekrīt. Aptaujas rezultāti ir apkopoti nevis ņemot vērā kopējo vidējo viedokli, bet gan tiek ņemtas vērā dziļākas kopsakarības pa segmentiem un sfērām. Par gravu tīrīšanu runājot, nevajag jaukt ainaviskuma un dabas daudzveidības mērķus. Tā ir diskusija starp ainavu un biotopu speciālistiem, jo īpaši stingrā režīma zonā. Aptaujas metodika atbilst starptautiskajai praksei.

U. Biķis uzskata, ka ir atšķirīgi noteikumi, atkarībā no tā, kur dzīvo. Noteikumi nav vienādi.

A. Klepers nepiekrīt, sakot, ka Ministru Kabineta noteikumi ir vienādi, taču atšķiras interpretācija un attieksme.

M. Ušča aicina pārējos jautājumus uzdot tērzētavā jeb čatā un aicina Gati Eriņu stāstīt par GNP zonējuma izveides principiem.

G. Eriņš atgādina GNP likumā noteikto – mērķis ir aizsargāt parka mazpārveidotas dabas teritorijas, kam raksturīga liela bioloģiskā daudzveidība, iežu atsegumus, reljefa formas, laukakmeņus, avotus, kā arī tipiskās ainavas, dabas un kultūras pieminekļus un veicināt dabas tūrismu un teritorijas ilgtspējīgu attīstību. G. Eriņš demonstrē attēlu ar pašreiz spēkā esošo GNP zonējumu, kas veido monolītas struktūras vai ekosistēmas. GNP plāna izstrādes ietvaros ir definēti GNP ilgtermiņa mērķi:

1. Saglabāt GNP dabas, ainaviskās un kultūrvēsturiskās vērtības – sugu un biotopu daudzveidību, teritorijas unikālās ģeoloģiskās vērtības (iežu atsegumus un alas, reljefa formu un cilvēka mijiedarbības veidoto ainavu kompleksus), kultūrvēsturisko objektus, kā arī vēsturiski iecienītos teritorijas rekreācijas resursus.

2. Veicināt dabas tūrisma attīstību un teritorijas vispusīgu un sabalansētu pārvaldību, vienlaikus veicinot teritorijas ilgtspējīgu attīstību, līdzsvarojot dabas aizsardzības, kultūrvēsturisko vērtību aizsardzības un sociālekonomiskās intereses un dodot ieguldījumu kopējā Eiropas attīstības vīzijas īstenošanā.

Minēto mērķu turpmākai nodrošināšanai tiek piedāvāts GNP zonējums, kas nedaudz atšķiras no pašreizējā zonējuma. Tiek piedāvāts kultūrvēsturisko zonu aizstāt ar dabas parka zona. Zonu nosaukumi veidoti, atbilstoši likumam "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām". Zonējuma izstrādē tika saglabā pašreizējā pieeja – veidojot monolītas aizsardzības zonas, kas atbilst ekosistēmu robežām, arī reljefam, meža nogabalu un kadastra robežām.

Neitrālā zona (NZ) ir izveidota, lai veicinātu nacionālajā parkā esošo blīvi apdzīvoto teritoriju, transporta infrastruktūras un rūpniecisko teritoriju ilgtspējīgu attīstību. Neitrālo zonu veido šādu apakš kategoriju teritorijas:

NZ_{nfr} - Valsts un pašvaldības autoceļi, kuriem izdalīta atsevišķa zemes vienība un dzelzceļa līnija "Rīga Pasažieru-Lugaži-valsts robeža";

NZ_{Ciem} - Daļēji ciemu un pilsētas teritorijas (blīvi apbūvētas teritorijas);

NZ_{Rūpn} - Esošas rūpnieciskās teritorijas, kas tieši piekļaujas ciemu vai pilsētu teritorijām.

Ainavu aizsardzības zona (AAZ) ir izveidota, lai saglabātu raksturīgo daudzveidīgo ainavu, tradicionālo kultūrvidi, rekreācijas un tūrisma resursus, kā arī nodrošinātu nenoplicinošu/ilgtspējīgu saimniecisko GNP teritorijas izmantošanu.

AAZ iekļautas pilsētām un ciematiem pieguļošās lauku teritorijas, kas veido reģionam raksturīgo ainavu, vietējo rekreācijas resursu saglabāšanai un zemes resursu izmantošanai. AAZ ir iekļautas fragmentētas mežu masīvu/mežu puduru teritorijas mozaikā ar lauksaimniecībā intensīvi izmatotām platībām un retinātas apbūves viensētu un savrupmāju teritorijām.

Kultūrvēsturiskā zona ir integrēta neitrālajā zonā (blīvas apbūves teritorijas), ainavu aizsardzības zonā, dabas parka zonā vai dabas lieguma zonā.

Dabas parka zona (DPZ) ir izveidota, lai nodrošinātu ilgtspējīgu izzīņas, tūrisma un rekreācijas attīstību un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, vienlaikus aizsargājot ainaviski nozīmīgas teritorijas un GNP sastopamo dabas vērtību ekoloģisko integritāti. DPZ veido šādu apakšskategoriju teritorijas:

DPZ_{Rekr} - intensīva tūrisma un rekreācijas teritorijas, vienlaikus saglabājot nozīmīgākās dabas vērtības;

DPZ_{Kult} - teritorijas ar augstu kultūrvēsturiski nozīmīgu objektu īpatsvaru, kompleksa kultūrvēsturisko, dabas un ainavisko vērtību saglabāšana un attīstība;

DPZ_{Buf} - teritorijas, kur ekoloģiski saistītas dabas vērtību koncentrācijas vietas, ainavu vērtību apvidi un apsaimniekotas teritorijas.

Dabas lieguma zonas (DLZ) mērķis ir saglabāt Gaujas senielejai raksturīgo ģeoloģisko formu noteikto dabisko ainavu, saglabāt mazpārveidotas dabas un cilvēku darbības ietekmētas ekosistēmu resursus ilgtspējīgam dabas tūrismam un rekreācijai, nodrošināt īpaši aizsargājamo biotopu un sugu dzīvotņu aizsardzību, nodrošināt ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekļus saglabāšanu. Tajā ietilpst GNP "mugurkauls" – Gaujas senleja.

Stingrā režīma zonas (SRZ) mērķis ir nodrošināt aizsardzību pret traucējumiem jutīgām īpaši aizsargājamām sugām un to dzīvotnēm un saglabāt cilvēku darbības neskartas un maz pārveidotas teritorijas, kurās tiek nodrošināta netraucēta dabisko procesu attīstība. Šīs funkcionālās zonas robežas praktiski nav mainītas. Arī pašlaik pietiekami efektīvi realizē savu izveidošanas mērķi.

G. Eriņš demonstrē jaunā zonējuma karti un analizē zonu platības un izmaiņu statistiku. Neitrālā zona samazinājusies, jo platības no tās pārlīktas uz DPZ un AAZ – lauksaimniecības zemes uz AAZ, valsts apsaimniekotās mežu platības uz DLZ, pamatojoties uz ekoloģisko integritāti. G. Eriņš demonstrē karti ar īpaši aizsargājamo un reto sugu atradnēm – sugu atradņu koncentrācijas vietas ir izmantotas kā pamatojums zonējuma robežu izveidei. Sugu koncentrācija ir izteikta DLZ un SRZ.

Ir apkopota statistika par aizsargājamo biotopu piesātinājumu pa funkcionālajām zonām. SRZ aizsargājamie biotopi aizņem 77,6% platības, kas apliecina to, ka šī funkcionālā zona līdz šim ir pildījusi savu funkciju.

G. Eriņš informē par iesniegtajiem priekšlikumiem GNP robežu izmaiņām un precizējumiem. Tiek apsvērta iespēja GNP iekļaut vairākas teritorijas:

- Melturu sils pārsvarā ir esoša īpaši aizsargājama dabas teritorija (ĪADT), kas piekļaujas GNP;
- Zušu-Staiņu sēravoti esoša ĪADT kas piekļaujas GNP ar paplašinājumu, kas ietvertu īpaši aizsargājamo zālāju biotopu platības;
- Līgatnes upe – pamatā tūrisma rekreācijas infrastruktūras pilnveidošanai, šeit ir arī kultūrvēsturiskā mantojuma elementi;
- Lorupes grava – unikāla teritorija ar retu sugu atradnēm, loģisks GNP Gaujas pieteku ieleju turpinājums;

- Gaujas ielejas turpinājums aiz Valmieras šosejas – alu atsegumu biotopu koncentrācijas vieta;
- Lojas iežu atsegumi – nozīmīga aizsargājama biotopu (īpaši - atsegumu) koncentrācijas vieta;
- muzejs “Kalāči” – kultūrvēsturisks objekts.

M. Ušča informē, ka tērzētavā ir parādījušies vairāki jautājumi par atļautajām darbībām un ierobežojumiem konkrētās zonās – tas tiks skaidrots vēlāk. M. Ušča aicina uzdot jautājumus par zonējumu.

Jānis Krieviņš jautā, kāpēc tik krasi samazināta neitrālā zona. Jo īpaši Raganas tuvumā, kur atrodas Inčukalna gāzes krātuve, Ragana ir ciemats, kas attīstās.

G. Eriņš atbild, ka neitrālās zonas samazinājums ir pamatā uz valsts mežu rēķina. Raganas tuvumā tās ir lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kuras pārceltas uz AAZ. Ierobežojumi varētu skart apbūvi, ko regulē teritorijas plānojums.

Ainārs Amantovs uzskata, ka funkcionālās zonas un ierobežojumi tiks būtiski palielināti – vai ir sakārtots kompensāciju jautājums?

G. Eriņš atkārto, ka DLZ tiks palielināta, iekļaujot tajā valsts mežus, līdz ar to kompensāciju jautājums nav aktuāls. G. Eriņš piedāvā atsūtīt detaļu informāciju UG dalībniekiem par funkcionālo zonu izmaiņām, kur būtu norādītas privātās un valsts teritorijas. DPZ mežu apsaimniekošanas noteikumi ļoti līdzīgi DLZ. Cirte pieļaujama, veidojot atvērumus līdz 0,2 ha, kas ļauj labāk atjaunot mežaudzes pēc izlases cirtes. Nav pieļaujama kailcirte arī līdz šim.

A. Amantovs jautā, ja valsts meži tiks pārlikti uz DLZ, vai tur būs saimnieciskā darbība aizliegta, lielās platībās mežaudzes ies bojā aiz vecuma.

G. Eriņš atbild, ka DLZ pamatuzdevums ir dabas vērtību saglabāšana. Pieļaujami pasākumi, kas veicina dabas vērtību saglabāšanu un aizsardzību, palielina teritorijas dabas vērtību.

Gita Strode komentē, ka, uzsākot plāna izstrādi, bija zināms, ka saistībā ar Eiropas “Zaļo kursu” utml. būs jāpalielina stingri aizsargāto teritoriju platības. Jaut tad bija zināms, ka tas būs jādara uz valsts zemes, lai samazinātu slogu uz privātajiem īpašumiem. Tā kā secināts, ka nezināmu iemeslu dēļ valsts īpašumi, kuros nav plānots veikt intensīvu saimniecisko darbību, ir ielikti neitrālā zonā, ir likumsakarīgi, ka tās ir ieliktas stingrākā zonā. G. Strode aicina, ja iespējams, tiem UG locekļiem, kam ir jautājumi, aizsūtīt nevis tikai statistikas tabulas, bet arī kartes, kur redzams, kā zonējums mainās, ja to neredz pašreizējā interaktīvajā kartē. G. Strode aicina runāt par zonējuma maiņu ietekmi uz īpašniekiem, kad būs runa par ĀAIN. Skatoties atsevišķi zonējumu un ĀAIN var rasties pārpratumi.

G. Eriņš atbild uz **Olgas Novikas** tērzētavā uzdoto jautājumu (*Kāds ir pamatojums derīgo izrakteņu ieguves (kūdras ieguves) teritorijas neitrālās zonas maiņai uz ainavu aizsardzības zonu?*), ka visas derīgo izrakteņu ieguves teritorijas ieliktas AAZ ar domu, ka tās nākotnē pēc izstrādes attīstīsies par atjaunotas ainavas teritoriju. Pēc derīgo izrakteņu ieguves, tās būtu jāpārveido par ainaviski pievilcīgām teritorijām.

M. Ušča dod vārdu Anetei Pošivai-Bunkovskai.

Anete Pošiva-Bunkovska prezentē plāna paredzēto GNP apsaimniekošanas pasākumu iedalījumu. Apsaimniekošanas pasākumi ir sasaistīti ar GNP aizsardzības un apsaimniekošanas mērķiem, un tie ir iedalīti vairākās grupās.

Jāatceras, ka GNP ir Natura 2000 teritorija, tā ir izveidota dabas vērtību aizsardzībai, tā ir liela teritorija, un tajā atrodas nozīmīga daļa no Latvijas aizsargājamiem biotopiem un sugām. ĪADT kalpo kā sugu un biotopu “rezervuārs”. ĪADT teritorijā iespējams nodrošināt gan aizsardzības režīmu, gan specifiskus apsaimniekošanas pasākumus, piesaistot Eiropas finansējumu (piem., LIFE projekti).

A. Pošiva-Bunkovska demonstrē tabulu, kurā apkopota informācija par to, cik % no aizsargājamiem biotopiem atrodas GNP, un kāds ir biotopa stāvoklis valstī, kā arī tabulu ar GNP sastopamajām Eiropas nozīmes aizsargājamām sugām. Ņemot vērā apkopoto informāciju, izstrādāti GNP apsaimniekošanas pasākumi.

Administratīvie un organizatoriskie apsaimniekošanas pasākumi ietver:

- GNP IAIN MK noteikumu un likuma apstiprināšanu;
- GNP robežu precizēšanu;
- GNP teritorijas paplašināšanu;
- Meža apsaimniekošanas plānu sagatavošanu atbilstoši teritorijas IAIN nosacījumiem;
- Mežsaimnieciskās darbības ierobežojumus;
- Veicināt teritorijā bioloģiskās lauksaimniecības attīstību.

Dabas vērtību aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumi sadalīt pa dzīvotņu grupām.

Ūdeņi un ar tiem saistītās sugas:

- Bebru darbības ietekmes samazināšana, bebru skaita regulēšana;
- Koku sagāzumu izvākšana upēs;
- Niedru (virsūdens augu) pļaušana ezeros;
- Piesārņoto vecupju tīrīšana;
- Tītmaņu vecupes ūdens spoguļa platības palielināšana;
- Ziemeļu upespērlenes *Margaritifera margaritifera* dzīvotņu regulāra apsekošana un uzturēšana;
- Vaives dzirnavu aizsprosta nojaukšana
- Invazīvo vēžu sugu izplatības ierobežošana.

Ģeoloģiskie objekti un ar tiem saistītās sugas:

- Ģeoloģisko objektu aizsardzība un kvalitātes uzlabošana (atkritumu novākšana, esošās tūrisma infrastruktūras uzturēšana);
- Aizbrukušo alu ieeju atrakšana, dabisko avotu erozijas procesu veicināšana (Leimaņu ala, Simtēnu ala, Kalējala, Līdumnieku avota ala);
- Apsauguma un noslīdējušās grunts noņemšana Stūķu iezī;
- Kritalu novākšana atsegumu priekšā;
- Lodes bruņuzivju iegulas robežu nospraušana dabā;
- Tūrisma infrastruktūras pārbūve, novirzot apmeklētāju plūsmu no alām un atsegumiem (Kraukļa aiza, Pētera ala, Lielā Ellīte);
- Preventīvi pasākumi tūristu plūsmas novirzīšanai no atsegumiem un alām (Grīviņu atsegumi, Tītmaņu iezis, Ramātu klintis, Rampu ala un iezī, Vaives Kalējiezis, Daudas ūdenskritums u.c.);
- Žoga izbūvēšana ap Sikspārņu alām;
- Tūrisma infrastruktūras uzlabošana daudzlapu umbilikārijai *Umbilicaria polyphylla*;
- Maisveida solorīnas *Solorina saccata* un daudzlapu umbilikārijas *Umbilicaria polyphylla* sugu lapoņu fragmentu transplantācija uz potenciāli piemērotiem substrātiem.

Zālāji un ar tiem saistītās sugas:

- Zālāju pļaušana ar sienu vai zāles savākšanu un vai/ganīšana;
- Atjaunojoša pļaušana un ganīšana zālāju biotopiem (t.sk. neapsaimniekoto zālāju apsaimniekošanas atsākšana);

- Speciālie pasākumi zālāju biotopu kvalitātes uzlabošanai - kūlas un sūnu ierobežošana, zālāju virsmas nolīdzināšana, koku un krūmu apauguma novākšana, mitruma režīma atjaunošana, augsnes auglības samazināšana, sugu sastāva mērķtiecīga veidošana, nevēlamu sugu ierobežošana;
- Aizsargājamo zālāju biotopu un potenciālo aizsargājamo zālāju biotopu apsaimniekošana pēc atjaunošanas pasākumiem;
- Pastāvīgo zālāju apsaimniekošana aizsargājamo zālāju biotopu platības palielināšanai, sugu dzīvotņu, ekoloģisko koridoru un ainavisko vērtību uzturēšanai;
- Ošu pļavraibeņa *Hypodrias matura* un skabiozu pļavraibeņa *Euphydryas aurinia* dzīvotņu apsaimniekošana.

Purvi un ar tiem saistītās sugas:

- Degradētu augsto purvu (7120 Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās) un nosusināšanas ietekmētu augsto purvu (7110* Aktīvi augstie purvi) hidroloģiskā režīma atjaunošana;
- Biotopu veidu 7160 Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi, 7220* Avoti, kas izgulsnē avotkaļķus un 7230 Kaļķaini zāļu purvi apsaimniekošana un atjaunošana (krūmu apauguma novākšana, niedru pļaušana, regulāra pļaušana aizaugšanas novēršanai);
- Purvu biotopu uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī pēc atjaunošanas pasākumu veikšanas;
- *Vertigo angustior*, *V. geyeri* biotopu kvalitātes uzlabošana, veicot krūmu un invazīvo augu ierobežošanu.

Meži un ar tiem saistītās sugas:

- Aizsargājamo meža biotopu kvalitātes uzlabošana;
- Mežaudzes struktūras dabiskošana mākslīgi ierīkotās un koptās mežaudzēs, mirušās koksnes daudzuma palielināšana;
- Neiejaukšanās meža dabiskajos attīstības procesos 15412 ha platībā;
- Hidroloģiskā režīma atjaunošana nosusināšanas ietekmētajās biotopa veida 91D0* Purvaini meži platībās;
- Svītrainainā kapuķirmja *Stephanopachys linearis*, potenciālo dzīvotņu identificēšana.

Cita veida dzīvotnes un ar tām saistītās sugas:

- Lapkoku praulgrauža apdzīvoto koku atēnošana, lapkoku praulgrauža atradņu savienošana (Auciems – Raiskums – Ungurmuiža), aizaugušas parkveida pļavas atēnošana Ungurmuižā un apsaimniekošanas nodrošināšana, koku alejas labvēlīga statusa nodrošināšana, ceļa posmā Kārļi – Zvārtes iezis;
- Putekļu piesārņojuma mazināšana gar alejām, kurās ir veci platlapju koki, ķērpju sugu dzīvotņu labvēlīga stāvokļa uzturēšanai;
- Aleju uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī;
- Rekomendācijas sīkspārņu sugām labvēlīgo dzīvotņu apsaimniekošanai.

Invazīvo sugu ierobežošana:

- Invazīvo augu sugu izplatības ierobežošana;
- Invazīvo vēžu sugu izplatības ierobežošana;
- Invazīvās sugas Spānijas kailgliemeža *Arion vulgaris* ierobežošana.

Pasākumi iespējamajos GNP paplašinājumos:

- Zālāju atjaunošana un apsaimniekošana DL "Melturu sils", bebru darbības ierobežošana Pērļupē un pietekās;
- Izpēte un nepieciešamo pasākumu plānošana reto sugu un avotu biotopu aizsardzībai DL "Zušu-Staiņu sēravoti".

Sabiedrības informēšana un izglītošana:

- Teritorijas robežzīmes, informācijas stendu uzturēšana un atjaunošana;
- Papildus informatīvās zīmes – ģeoloģisko un ģeoloģisko dabas pieminekļu iezīmēšanai, informācija par aizliegumu apmeklēt alas ziemā;
- Informācijas par GNP dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām integrēšana tūrisma piedāvājumā, tūrisma aktivitātēs u.c.; klimata pārmaiņu mazināšanas iniciatīvu iesaiste tūrisma piedāvājumā;
- Tematiskas informācijas nodrošināšana GNP iedzīvotājiem un uzņēmējiem;
- Informācijas ierobežošana publiskajā vidē par objektiem, kuru apmeklēšana nav vēlama.

Monitorings un izpēte:

- Natura 2000 monitoringa, Biotopu Direktīvas II pielikuma sugu monitoringa un fona monitoringa programmas – vispārējai informācijai par sugu stāvokli valstī; nepieciešams speciālais monitoringa reto sugu un atsevišķu biotopu stāvokļa novērtēšanai, zivju, nēģu un vēžu monitoringa uzlabošana;
- Biotopu un sugu dzīvotņu apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings;
- Zinātniskā izpēte bezmugurkaulnieku sugām, par kuru populācijām vai ekoloģijas aspektiem trūkst datu;
- Mežu un purvu ekosistēmu attīstības procesu un meža apsaimniekošanas pasākumu ietekmes zinātniskā izpēte;
- Detalizēta hidroloģiskā režīma atjaunošanas plānu un būvprojektu sagatavošana;
- Aizsargājamo meža biotopu apsaimniekošanas un atjaunošanas programmu sagatavošana GNP;
- Invazīvo sugu apkarošanas programmu izstrāde un efektivitātes monitorings;
- Apmeklētāju plūsmas uzraudzība, apmeklējuma intensitātes datu sasaiste ar sugu un biotopu monitoringa datiem, apmeklētāju plūsmas pārvaldības sistēmas izveide.

Tika izvērtēti apsaimniekošanas pasākumi, ko iesniedza privātpersonas un juridiskas personas. Tos izvērtēja visi plāna izstrādē iesaistītie eksperti. Atbalstītie pasākumi tiks integrēti GNP apsaimniekošanas pasākumu kartē un tabulā, iekļaujot arī nosacījumus pasākuma realizācijai. Neatbalstītajiem pasākumiem īpašniekam būs jāveic atsevišķs sākotnējais novērtējums. Atbalstītie priekšlikumi ir:

- Taku tīkla sakārtošana, informācijas infrastruktūra, gājēju tilts pie "Lenčupes" atpūtas vietas Cēsīs;
- Tūrisma infrastruktūras papildināšana laivu nomas vietā "Jenča laivas" Cēsīs (starp Gauju un Cēsis-Stalbe autoceļu), tūrisma infrastruktūras attīstība bij. glābšanas stacijā Cēsīs, tūrisma infrastruktūras attīstība "Viesulēnos", dabas un atpūtas parks "Zābakos", meža ganību izveide "Ziedlejās", pārceltuve Siguldā;
- AS "Latvijas Valsts ceļi" mikromobilitātes trase Valmiera-Rīga (ar nosacījumiem izvērtēšanai)
- DAP priekšlikumi tūrisma infrastruktūras papildināšanai vai sakārtošanai: Līgatnes dabas taku attīstība (jauni voljēri, taku tīkla sakārtošana, Neskartās dabas taka, Pasaku taka), Sudas-Ratnieku taka, ERAF un KF taku tīkla koriģēšana Siguldā, Vējupītes taka, Lojas un Ziedoņa

muzeja apkārtnes taka, taka gar Vaidavas ezera krastu, skatu platforma Krimuldas pilsdrupās, GNP simbols Paradīzes kalnā.

Tiek gaidīti komentāri un priekšlikumi no UG locekļiem un citiem interesentiem līdz nākošajai UG sanāksmei. Priekšlikumi, kas tiks saņemti sabiedriskās apspriešanas laikā – izvērtēšana pēc tādiem pašiem principiem kā līdz šim vērtētiem priekšlikumiem.

L. Kursīte atgādina, ka visiem UG dalībniekiem tika izsūtīts links uz tiešsaistes karti, kur atspoguļoti visi apsaimniekošanas pasākumi, kurus bija iespējams telpiski attēlot.

Pēteris Lakovskis stāsta par GNP ainaviskajām vērtībām apsaimniekošanas pasākumu kontekstā. P. Lakovskis uzsver, ka Gaujas senieleja ir unikāls ģeoloģisks un ģeogrāfisks ekosistēmu komplekss. P. Lakovskis demonstrē karti, kurā attēlotas GNP ainaviskās teritorijas un objekti, kuri apkopoti no Teritorijas plānojumam, NKMP datiem, veiktajiem GNP apsekojumiem, tūrisma ceļvežiem, ainavu tematiskajiem plānojumam, iesaistīto pušu priekšlikumiem u.c. Karte pieejama arī tiešsaistē.

Pieņemot lēmumus, svarīgi atcerēties GNP mērķus. Ainavu pārvaldības virsmēķis ir ilgtspējīgi pārvaldīta GNP teritorija – aizsargājot unikālo Gaujas senieleju un upju ielejas, aizsargājamās dabas, ainaviskās un kultūrvēsturiskās vērtības, prioritāri attīstot dabas tūrisma un veicinot sabalansētu attīstību Nacionālā parka plašajās lauku un apdzīvoto vietu teritorijās. Plānojot apsaimniekošanas pasākumus, svarīgi ir saglabāt dabisku, nefragmentētu un vizuāli neizmainītu (ar infrastruktūras elementiem) Gaujas upi, tās krastus un Gaujas senieleju ar pietiekām un sāņņravām. Ainavu kvalitātes mērķi (vēlamie attīstības scenāriji) tiek ieviesti caur GNP zonējumu (izveides mērķiem), zonējuma indeksiem un zonu nosacījumiem. Būtu jāturpina pieeja par lokāla līmeņa ainavu plānu izstrādi.

Ainavu pārvaldība Latvijā, kā tas noteikts "Ainavu konvencijā" un telpiskās plānošanas likumdošanas ietvarā, galvenokārt realizējama caur pašvaldību teritorijas plānojumam. Jau projektēšanas stadijā būtu jāpiesaista ainavu arhitekts. Izvēlētajiem risinājumiem jābūt dabiskajā ainavā iekļaujošiem.

Plānā definēti mērķi un pārvaldības (apsaimniekošanas) pasākumi 12 gadu termiņam (līdz 2035. gadam). Ir jādomā par plāna pasākumu finansējumu. Lielākā daļa no iepriekšējā plāna paredzētajiem ar ainavām saistītiem apsaimniekošanas pasākumiem netika realizēti. Liela daļa pasākumu uzsākta tikai plāna pēdējos gados. Jāņem vērā, ka 78% GNP iedzīvotāju neveic saimniecisko darbību. GNP ir viena no apmeklētākajām teritorijām Latvijā. Tā ir sabiedrībai nozīmīga teritorija.

Visas apsaimniekošanas pasākumu grupas ir saistītas ar ainavu apsaimniekošanu, tās netiek atkārtotas C sadaļā, bet tieši C sadaļā ietver ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību uzturēšanu un saglabāšanu.

Ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību uzturēšana un saglabāšana ietver vairākus apakšmērķus:

- C.1. GNP raksturīgās ainavas saglabāšana un attīstība, veicot izpēti, apsaimniekošanas un popularizēšanas pasākumus;
- C.2. Īstenot ainavu uzturēšanas, aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumus
- C.3. Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un attīstība.

Pēteris Lakovskis sniedz detalizētu informāciju par pasākumiem. C.1. Ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību popularizēšana notiek jau pašlaik. Tiek rīkotas dažādas aktivitātes, piemēram, "Dabā ar ekspertu", aleju apsekojuma projekts. Veicināma sadarbība starp DAP, Nacionālo kultūras mantojuma pārvaldi un pašvaldību.

C.2.1. Veidojamas skatu vietas ainavu uztverei. Tās ir iedalāmas vairākās grupās – skatu torņi (Žagarkalns), paaugstinātas vietas no īpašiem objektiem (Cēsu baznīcas tornis, Siguldas, Turaidas, Krimuldas pils torņi un terases u.c.), skatu platformas (lielākoties ar ainavu atvērumu), skatu vietas dabas takās (ar ainavu atvērumiem), skatu vietas pie ceļiem. Ir iesūtīti daudzi priekšlikumi skatu vietu

ierīkošanai. Jāizvērtē, vai nepieciešams atjaunot visas agrākās skatu vizūras, jo ir izveidotas jaunas skatu vietas (Žagarkalna tornis, piemēram). Tas ir jāizlemj teritorijas apsaimniekotājiem. Skatu vietu ierīkošana iespējama arī uz ainaviskajiem ceļu posmiem, saskaņojot ceļu apsaimniekotāju un zemes īpašnieku intereses. Kā perspektīvākie ceļi skatu vietu ierīkošanai tiek minēti ainaviskie ceļu posmi Cēsu novadā.

C.2.2. Skatu vietu uzturēšana. Daudzas skatu vietas aizaug. Ieteicams būtu saglabāt nozīmīgākos skatu atvērumus. Siguldas apkārtnē, iespējams, to ir par daudz. Ieteicams ainavu arhitekta atzinums.

C.2.3. Ainavas negatīvi ietekmējošo faktoru novēršana/mazināšana. Tiek kartētas aizaugošas lauksaimniecības zemes, dažādi degradēti objekti. Ir jādomā par šādu vietu sakopšanu.

C.4. Individuālo kultūras pieminekļu aizsardzības zonu projektu izstrāde atrisinātu daudzas problēmas un ļautu sanākt kopā ieinteresētajām pusēm. Izstrādē parasti iesaistās ainavu arhitekti, kultūrvēstures speciālisti, novadu pārstāvji, īpašnieki.

P. Lakovskis komentē pie apsaimniekošanas pasākumiem minēto "Veicināt teritorijā bioloģiskās lauksaimniecības attīstību". Vairākas aktivitātes notiek jau šobrīd gan sadarbībā ar pašvaldību, gan ar "zaļajiem iepirkumiem", kad tiek palielināts pieprasījums pēc bioloģiskās lauksaimniecības produktiem. Šobrīd bioloģiskā lauksaimniecība GNP ir 19% platības, bet plānā kā mērķa rādītājs ir ieteikts 30%. Salīdzinot ar "zaļā kursa" mērķiem – Latvijā kopumā noteikts 25%.

Ir arī priekšlikums par ainavu monitoringu, kas vairāk attiecas uz zemes lietojuma statistiku. Mūsdienu iespējas ļauj iesaistīt sabiedrību – piemēram, ar dažādu foto akciju palīdzību.

A. Klepers turpina par apsaimniekošanas pasākumiem tūrisma un rekreācijas jomā. GNP ir viena no 10 populārākajām dabas tūrisma vietām Baltijas mērogā, tādēļ ir būtiski paredzēt attīstību. Lielākais uzsvars ir likts uz fizisko tūrisma infrastruktūru antropogēnās slodzes mazināšanai. Nacionālais parks ir zīmols, kas piesaista tūristus. Reālu labumu gūst arī blakus esošās apdzīvotās vietas, piedāvājot savus pakalpojumus.

Daļa no pārpratumiem, kas rodas saistībā ar tūrisma infrastruktūru, rodas no neprecīzas informācijas digitālajos informācijas avotos.

Viena no pamatpieejām infrastruktūras plānošanai ir ROS pieeja. Tā balstās uz blīvāk apdzīvotajām teritorijām, ap kurām veidojas 10 minūšu gājiena zona, kur ir lielāka iespēja organizēt atpūtas un rekreācijas pasākumus. Zonas, kas ir tālāk, ir vairāk izmantojamas vietējiem iedzīvotājiem, brīvdienu apmeklētājiem vai retākiem pasākumiem. 10 minūšu gājiena zonai jābūt saslēgtai ar mikromobilitātes tīklojumu. No tā labumu gūst arī vietēja kopiena.

Rodas arī konfliktējošas zonas. Blīvi apdzīvotas zonas atrodas arī blakus dabas vērtībām. Gaujas senlejā ne visur, kur ir stāvas nogāzes, jāveido tūrisma infrastruktūra, bet ir jābūt sasaistei ar centrālajām takām un velomaršrutiem. Stingrā režīma zonas ir ārpus tiešās ietekmes zonām, bet dažas ir ļoti tuvu. Tādēļ ir jādomā par to, kāda ir fiziskā piekļuve šīm teritorijām, lai nenotiktu spontāna un nesankcionēta šo teritoriju apmeklēšana.

Pamats rekreācijai un sasaistei ar tūrismu veidojas no vienota mikromobilitātes tīklojuma. Mikromobilitātes tīklojums balstās uz garo pārgājienu maršrutiem, kas jau ir nomarkēti. Pieprasījums pēc šāda veida pakalpojumiem tikai pieaugs. Tas veido centrālo asi visam GNP. Eiropas nozīmes mikromobilitātes maršruti ir Mežtaka, EuroVelo 11, Sv.Jēkaba taka (Santjago ceļš / Camino de Santiago), Tour de LatEst velo maršruts, Rīga - Valmiera veloceļš gar dzelzceļa līniju, Gaujas, Amatas, Braslas ūdensceļš.

Mikromobilitātes tīklojums tālāk saistās ar infrastruktūras punktiem, kuri iedalās pēc nozīmīguma. Svarīgākie ir loģistikas punkti ar auto piekļuves iespējām, kur jāparedz plašāka infrastruktūra, arī loģistikas punkti ar publiskā transporta piekļuvi. Atkarībā no tā, cik daudz dažādi segmenti pārklājas, veidojas multifunkcionālās atpūtas vietas un tematiskas atpūtas vietas. Ārpus iepriekšminētajām vietām veidojas pakalpojumu sniegšanas vietas. Plānā ir atzīmēti punkti, kuros konstatēti trūkumi kādā no atpūtas vietām – jāpildveido piekļuve ar autotransportu utml.

Attīstība kopumā tiek virzīta uz vienoto pieeju, kāda tiek izmantota visā Eiropā. Europarc ir organizācija, kas apvieno nacionālos parkus. Tās principi ir latviskoti un iekļauti plāna pašreizējā redakcijā. Plāna tūrisma sadaļa kalpos par pamatu, lai izveidotu pieteikumu un iegūtu Eiropas hartas sertifikātu, kas paredz pievienošanu starptautiskai organizācijai, labuma gūšanu un uzraudzību.

Tūrisma un rekreācijas GNP apsaimniekošanas mērķi nedrīkst būt pretrunā ar dabas aizsardzības mērķiem. Ilgtermiņā tieši dabas vērtības nodrošina tūrisma ekonomisko dzīvotspēju un pieprasījumu.

Līdz šim otrajā plānā palicis dialogs ar vietējām kopienām, vietējiem iedzīvotājiem. Trešā daļa varēja norādīt uz trūkumiem, ko rada tūrisms, un tas norāda, ka ne vienmēr līdz šim apsaimniekošana bijusi optimāla. Tas ir jāņem vērā.

Plāna iekļautie tūrisma mērķi paredz, ka ilgtspējīgs tūrisms GNP sniedz jēgpilnu kvalitatīvu pieredzējumu, aizsargā dabas un kultūras vērtības, atbalsta tradicionālos vietējos iztikas līdzekļus un dzīves kvalitāti un ir ekonomiski dzīvotspējīgs.

Nacionālos parkos tūristu skaits ir liels, tādēļ ir svarīgi ievērot slodžu izlīdzināšanas principu. Liela daļa pakalpojuma sniegšanas vietu tiek virzīta uz apdzīvotām vietām vai nu nacionālajā parkā, vai tā tuvumā, virzot tās projām no dabas lieguma zonām.

Būtisks ierobežojums, kas varētu skart apsaimniekošanas pasākumu īstenošanu, ir motorizēto transportlīdzekļu pārvietošanās pa mazajiem meža ceļiem, īpaši tur, kur nomarkētas starptautisko garo pārgājienu takas. Transporta klātbūtne, ja tas nav saistīts ar teritorijas apsaimniekošanu vai piebraukšanu savam īpašumam, nav paredzēta.

Apsvērumi par attālāko zonu attīstību tūrismam un rekreācijai – vietās, kuras atrodas tālu no apdzīvotām vietām un tūrisma aktivitātes nenotiek, mērķīgi veicināt apmeklētību nav vajadzīgs un vēlams. Ir izveidotas labās prakses vadlīnijas un standarti uzņēmējdarbībai nacionālajā parkā.

M. Ušča aicina uzdot jautājumus.

M. Trons komentē par bioloģisko lauksaimniecību – ir svarīgi, lai virzīšanās uz to nenotiktu piespiedu kārtā. Ja iedzīvotāji būs gatavi pirkt šos produktus un atbalstīs vietējos ražotājus, tad procenti var palielināties un pat pārsniegt mērķi. Bet svarīgi ir neradīt spiedienu, jo var iegūt pretēju reakciju. Jādod iespēja gūt ieņēmumus.

L. Kursīte pateicas par komentāru, bet atgādina, ka šis ir dabas aizsardzības plāns. Mēs nevaram ar dabas aizsardzības plānu stimulēt ražošanu, var tikai nelikt šķēršļus.

M. Trons papildina, ka plāna izstrādātāji var sniegt savu redzējumu par to, kā nozari attīstīt, nevis minēt tikai platību palielināšanu.

Dzintra Elberte uzskata, ka beidzot ir jāsakārto GNP taku tīkls, jāveic revīzija – kura ir vēsturiskā taka, kura no jauna veidojama, kur slodzes jāsamazina. Ja izdotos realizēt to, ko Andris Klepers prezentēja, būtu izcili. Taču ir jāsakārto jau tagad. Pašlaik pārgājienu takās nav koordinācijas. Ir jāsakārto taku tīkls, un apsaimniekošanas noteikumi varētu stipri palīdzēt.

A. Klepers komentē, ka lauksaimniecībai un ekotūrismam ir cieša saistība ar pārtikas ķēžu īsināšanu vietējos viesmīlības uzņēmumos. Ir "Slow food Straupe", kas ir aktīva GNP.

Atbildot uz Elbertes teikto, ir jau iestrādnes. Ir atzīmēti, marķēti un daļēji saskaņoti maršruti, bet trūkst infrastruktūras. Trūkumi ir identificēti. Kur nebūs infrastruktūras, antropogēna slodze palielināsies. Veidojas nefragmentēts tīklojums.

P. Lakovskis papildina par bioloģiskās lauksaimniecības attīstību – GNP tieši tūrismu var izmantot kā papildus veicinošu faktoru. Notiek arī iepirkumi skolu ēdināšanai, tur ir labas iestrādnes. 30% ir sasniedzami. Taču spiediens ar normatīvajiem aktiem nav paredzēts.

M. Trons jautā, kurā brīdī radies skaitlis 30% ?

P. Lakovskis atbild, ka jau šobrīd bioloģiskās lauksaimniecības īpatsvars GNP ir augstāks, nekā valstī vidēji – tas ir 19%. Valstī vidēji 15%. GNP ir labas iestrādnes un aktīvas nevalstiskās organizācijas un pašvaldības. Tas ir arī Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas ieteikts skaitlis, taču uz 2035. gadu. Tas ir arī "zaļā kursa" mērķis. P. Lakovskis rosina plāna sadaļu papildināt.

M. Ušča aicina L. Kursīti turpināt sanāksmi ar savu prezentāciju.

L. Kursīte prezentē GNP IAIN uzmetumu. L. Kursīte informē, ka šobrīd spēkā ir Gaujas nacionālā parka likums, kas nosaka funkcionālās zonas, parka robežu, kā arī definē dažas aizliegtās un atļautās darbības, un MK noteikumi Nr. 317 "Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", kas nosaka funkcionālo zonu platības un robežu aprakstus; individuālo aizsardzības un izmantošanas kārtību. Tiek piedāvāts to mainīt. Tiek izstrādāts gan uzmetums IAIN, gan likumam. GNP likums definēs GNP un funkcionālo zonu mērķus, iekļaus GNP un zonu robežu aprakstu, kā arī GNP pārvaldību, bet likumā nebūs minētas atļautās un aizliegtās darbības. IAIN noteiks individuālo aizsardzības un izmantošanas kārtību (gan visā GNP, gan pa zonām). IAIN iekļaus dažus šobrīd likumā esošos punktus un dažus punktus no MK noteikumiem Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi". IAIN ir nākuši klāt nosacījumi no darba grupām un ekspertu ierosinājumiem.

L. Kursīte prezentē tabulu ar galvenajiem IAIN punktiem, kas attiecas uz dažādām nozarēm. Netiks apskatīti visi punkti, bet tikai galvenie. UG locekļu ieteikumi un komentāri tiek gaidīti gan sanāksmē, gan vēlāk rakstiski uz e-pastu. L. Kursīte nolasa un izskaidro svarīgākos punktus, kas attiecas uz būvniecību un zemes lietojuma maiņu. Ir ierosinājums atļaut veidot solāros parkus pašpatēriņam, iespējams, precizējot jaudu. No ainavu viedokļa mazāk satraucoši ir solārie paneļi uz jumta, nekā lieli solārie parki.

G. Eriņš komentē punktu par mežu apsaimniekošanas plāniem. Jaunie IAIN samazina gadījumu skaitu, kas meža apsaimniekošanas plāns īpašniekam būtu vajadzīgs. Līdz šim to vajadzēja dabas vērtību inventarizācijai, bet tagad ir veikta aizsargājamo biotopu kartēšana, tātad šī informācija jau ir pieejama. Meža apsaimniekošanas plānu vajadzēs specifiskām cirtēm un specifiskiem apsaimniekošanas pasākumiem. Ir priekšlikums veidot mežu apsaimniekošanas plānu visiem īpašumiem, kam tāds nekad nav bijis, taču vēl tiek apkopota informācija, cik šādu īpašumu ir. Meža apsaimniekošanas plāna izstrādei varēs izmantot dabas datu pārvaldības sistēmā OZOLS pieejamos datus, ja tie nav vecāki par pieciem vai desmit gadiem.

L. Kursīte turpina skaidrot svarīgākos IAIN uzmetuma punktus, kas attiecas uz tūrismu un rekreāciju, hidroloģiju un meliorāciju, lauksaimniecību un zālājiem, ainavām, sugām, biotopiem un kultūrvēsturi, salīdzinot atšķirības pa zonām. G. Eriņš papildina ar skaidrojumu par IAIN uzmetuma punktiem, kas skar mežsaimniecību. Plānā tiks izstrādāti apsaimniekošanas nosacījumi indeksētajām DP teritorijām, ko DAP varēs izmantot savā darbā GNP teritorijas kontrolei un apsaimniekošanai.

Gatis Ziediņš apgalvo, ka neredz IAIN atšķirību starp DP un DL zonas noteikumiem. Bez tam, daudzos punktos ir kļūda, piemēram 30.9.11. un 40., jo tiek minēts kailcirte.

G. Eriņš piekrīt, ka tā ir kļūda, kas acīmredzot radusies, pārnesot punktus no vienas zonas uz citu. DP zonā nebūs atļauta kailcirte.

G. Ziediņš jautā, kā būs ar derīgajiem izrakteņiem neitrālajā zonā, jo pašlaik tos iegūt IAIN uzmetums neatļauj.

L. Kursīte atbild, ka visas derīgo izrakteņu atradnes pārnestas uz AA zonu.

G. Ziediņš ir pārliecināts, ka derīgo izrakteņu atradnes ir arī neitrālajā zonā, varbūt neizpētītas.

A. Pošiva-Bunkovska piebilst, ka neitrālajā zonā ir Lodes karjers, bet neitrālā zona pārsvarā ietver pilsētu un ciemu teritorijas, kur derīgos izrakteņus iegūt nevar, bet tas tiks precizēts.

D. Elberte ir papildinājums pie 11.4 un 12. punkta – aizliegt veidot pārgājienu maršrutus un publicēt tos dažādās aplikācijās un organizēt maršrutu apmeklēšanu bez saskaņošanas ar īpašnieku. D. Elberte vēlas zināt, kādas takas tiks minētas kā vēsturiskās. Pastāv bažas, ka pie vēsturiskajām takām tiks pieskaitītas tādas, kas nekad nav bijušas tūrisma takas.

L. Kursīte atbild, ka šobrīd visa tūrisma infrastruktūra un takas ir iezīmēti dabas datu pārvaldības sistēmā OZOLS.

D. Elberte uzskata, ka OZOLS esošās takas atšķiras no GNP noteikumu pielikuma. Informācija ir nepilnīga.

L. Kursīte piekrīt un atbild, ka informācija tiks precizēta.

A. Klepers papildina, ka plānā netiek lietots jēdziens “vēsturiskās takas”, bet drīzāk starptautiskas nozīmes garo pārgājienu takas. Taku veidotāji maršrutu ir saskaņojuši ar zemju īpašniekiem. OZOLS atrodama informācija par apzināto taku tīklojumu – gan par stihiskām, gan labiekārtotām takām. Protams, šī informācija būs jāredīgē. Augstāka prioritāte saglabāsies starptautiskiem un cauri ejošiem maršrutiem.

A. Pošiva-Bunkovska papildina, ka vēl pie taku tīkla precizēšanas tiks strādāts. Tiks salikta kopā informācija no iepriekšējā dabas aizsardzības plāna un OZOLS un tiks precizēts ģeogrāfiski. Iepriekš bija jautājums par to, kā atpazīt esošus tūrisma maršrutus, uz kuriem atsaucas arī IAIN. Vienīgais veids, kā atšķirt esošus tūrisma maršrutus no stihiski iestaigātām takām, ir digitāla kartogrāfiska iezīmēšana. Iespējams, ka ir jādomā par līdzekļiem, kā takas fiziski norobežot.

J. Krieviņš norāda, ka plāna 339. lpp rakstīts, ka neitrālā zona ir izveidota, lai veicinātu esošo blīvi apdzīvoto vietu teritoriju transporta infrastruktūru un lauksaimniecības platību ilgtspējīgu attīstību. Tajā pašā laikā no NZ lauksaimniecības zemes tika izņemtas.

Ir arī pretrunas saistībā ar vēja ģeneratoru un saules paneļu izvietošanu, jo praktiski tādu vietu vairs nav, jo ciematos tos nedrīkst būvēt. Taču teritorijā ir lielas fermas, kas varētu gribēt saules paneļu parkus būvēt, bet tādas iespējas nav. Priekšlikums ir palielināt neitrālo zonu.

Vēl ir pretruna tajā, ka plānots veicināt platlapju koku audzēšanu, taču mežsaimnieciskā darbība nākotnē nebūs iespējama.

L. Kursīte atbild, ka komentāri tiks izvērtēti un ņemti vērā. Iespējams, ka kaut kas ir palaists garām.

L. Kursīte, nobeidzot sanāksmi, informē par turpmāk plānotajiem darbiem. 4. UG sanākme tiek plānota 2022. g. jūlija sākumā, lai augusta otrajā pusē varētu uzsākt sabiedrisko apspriešanu. 5. UG

sanāksme notiks pēc sabiedriskās apspriešanas 2022. gada novembrī vai decembrī. Plāna izstrādi plānots pabeigt līdz 2023. gada 31. janvārim.

Līdz 4. UG sanāksmei:

- Tiks papildināta un precizēta informācija 1. un 2. nodaļā (lauksaimniecības dati, ekosistēmu novērtējums);
- Tiks papildināta informācija par kultūrvēstures pieminekļiem (katra objekta īss apraksts, apkopts pielikumā), kā arī papildināts ainavu novērtējums;
- Tiks papildināta informācija par meliorāciju, kā arī alām un atsegumiem;
- Tiks papildināta un precizēta 3. nodaļa - par paredzētajiem GNP apsaimniekošanas pasākumiem;
- Aizsargājamās dabas teritorijas vērtību kopsavilkums un mījiedarbības (pretnostatījuma) izvērtējums, balstoties uz ekosistēmu pakalpojumu novērtējuma pieeju.

Tiks organizēta darba grupa par lauksaimniecības jautājumiem, jo ir viedoklis, ka šī joma nav pietiekoši izvērtēta, nav izstrādāti atbilstoši nosacījumi. Interesenti tiek aicināti pieteikties, sūtīt e-pastus uz adresi gauja@environment.lv.

Tiks papildināts un precizēts zonējums, ņemot vērā gan UG sanāksmes komentārus, gan arī komentārus, kas tiks saņemti pēc sanāksmes. Komentārus par zonējumu, IAIN un plānu lūgums sūtīt līdz Lieldienām. Ierosinājumi tiks pieņemti arī vēlāk, taču lūgums sūtīt ātrāk.

Uz 4. UG tiks sagatavota dabas plāna redakcija, ko jau varētu virzīt uz sabiedrisko apspriešanu.

Ir paredzēti izbraukumi uz pašvaldībām (maija sākumā, jūnijā), kurā piedalīsies arī eksperti. Zemju īpašnieki varētu nākt un uzdot jautājumus par savu īpašumu – zonējumu, apsaimniekošanas nosacījumiem u.tml.

Mājaslapā plānots publicēt anketu zemes īpašniekiem par to, ko viņi gribētu darīt savā īpašumā turpmākos 12 gadus. Būs pieejama informācija arī par izbraukumu grafiku uz pašvaldībām.

Tiek plānota tikšanās ar DAP par IAIN projektu un par tūrisma un rekreācijas jautājumiem – aprīlī.

L. Kursīte informē par iespējām sazināties ar plāna izstrādātājiem.

M. Ušča informē, ka tērzētavā esošie jautājumi un atbildes tiks pievienoti UG sanāksmes protokolam.

Gita Strode aicina sniegt rakstiskus komentārus par plānu un IAIN, jo jāapzina visu pušu prasības, lai varētu sagatavot tādu plāna versiju, ko var virzīt uz sabiedrisko apspriešanu. G. Strode aicina sanāksmi slēgt.

M. Ušča pateicas klātesošajiem un sanāksmi slēdz.

Pie protokola ir pievienota tabula ar tērzētavā izskanējušajiem jautājumiem un komentāriem. Kur tas ir iespējams un nepieciešams, DA plāna izstrādātāji ir snieguši atbildes/ komentārus.